

Література

1. Верзілін М. М. Загальна методика викладання біології : навч. посіб. / М. М. Верзілін, В. М. Корсунська. — К. : Вища шк.. — 1980. — 352 с.
2. Всесвятский Б.В. Системный подход к биологическому образованию в средней школе / Б.В. Всесвятский. — М. : Просвещение. — 1985. — 143 с.
3. Зверев И. Д., Мягкова А.Н. Общая методика преподавания биологии в средней школе. / И. Д. Зверев . — М.: Просвещение. — 1985. — 191 с.
4. Комиссаров Б.Д. Методологические проблемы школьного биологического образования / Комиссаров Б. Д.— М.: Просвещение. — 1991.— 160 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у ХХІ столітті. — К: Шкіл. Світ. — 2001. — 24 с.
6. Рудишин С.Д. Біологічна підготовка майбутніх екологів : теорія і практика: монографія / Рудишин С.Д. — Вінниця: ВМГО «Темпус», 2009.— 394 с.
7. Степанюк А.В. Методологічні та теоретичні основи формування цілісності знань школярів про живу природу: дис. доктора пед. наук: 13.00.01 / Степанюк Алла Василівна. — Тернопіль. — 1999. — 474 с.

СПОСОБИ КРАЩОГО ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛУ УЧНЯМИ З ТЕМИ «ДЕННІ ЛУСКОКРИЛІ» В ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ З БІОЛОГІЇ

Щербук К.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Позакласна робота з біології в більшості випадків нерозривно пов'язана з навчально-виховним процесом, здійснюваним на уроках, і ґрунтується на знаннях, навичках.

Знання, які подаються на уроці не є достатніми, щоб пізнати все. З метою розширити і поглибити знання, розвинути творчі нахили у дитини, побудувати її свідомість використовують позакласні роботи, тобто роботи, які виходять за межі класної кімнати.

Виступаючи проти догматичного навчання і зазубрювання, Л. Толстой наголошував, що дітей треба навчати так, щоб вони могли самостійно формулювати висновки, які впливають із спостережень і дослідів. Високо оцінюючи роль наочності в навчанні, закликав вивчати предмети і явища в природній обстановці, проводити екскурсії в поле, до лісу, де діти можуть спостерігати за життям рослин, тварин та ін.

Отже, позакласна робота проводиться в обстановці, ближчій до школярів, вона пристосована до режиму їх дня. Тому школа може охопити позакласною роботою всіх без винятку учнів, враховуючи при цьому індивідуальні особливості кожного. [1]

Завдання позакласної роботи — закріплення, збагачення та поглиблення знань набутих у процесі вивчення певної теми чи розділу з біології, а також застосування їх на практиці, розширення загальноосвітнього кругозору учнів, формування у них наукового світогляду, вироблення вмінь і навичок самоосвіти, формування інтересів до вивчення природи. [3]

Тому, ми вважаємо, що для кращого вивчення теми «Денні Лускокрилі» (до якої входять: анатомо — морфологічна будова, різноманітність, а також значення у природі та житті людини) в позакласній роботі, необхідно використовувати різні форми і методи навчання.

Найкращими з форм навчання у позакласній роботі є індивідуальна, гурткова робота і масові натуралістичні заходи.

До найбільш поширених видів індивідуальної позакласної роботи відносять досліді і спостереження за тваринами в природі, на навчально-дослідній ділянці, самоспостереження, виготовлення наочних посібників,

підготовка доповідей, рефератів, та інше.

Гурток юних натуралістів — основна форма позакласної роботи. Заняття, які відвідують школярі, об'єднують учасників у єдине ціле. Склад гуртка зазвичай стабільний і може включати як учнів одного класу або паралельних класів, так учнів, що розрізняються за роками навчання (в даному випадку, учні ще й діляться власними знаннями).

Для натуралістичного гуртка характерні такі види роботи, як досліди та спостереження (в природній обстановці, на навчально-дослідній ділянці, у куточках живої природи); екскурсії на природі і в сільськогосподарському виробництві; участь в охороні природи; видання рукописних журналів; виготовлення наочних посібників.[2]

Гурток юних натуралістів — організатор усіх позакласних масових біологічних заходів.

Масові натуралістичні заходи організуються з ініціативи вчителя біології і проводяться за активної участі гуртка юних натуралістів, шкільного учнівського активу, адміністрації школи, вчителів-предметників. До масової роботи залучається велика кількість учнів — паралельні класи, вся школа. Для неї характерна суспільно корисна спрямованість. Зазвичай в школі проводять такі види масової роботи, як біологічні олімпіади; тематичні вечори та інше.

Для кращого засвоєння нового матеріалу необхідно використовувати різні методи навчання, зокрема за традиційною класифікацією це: практичний, наочний, словесний, робота з книгою, відео-метод. [3]

Практичний	Наочний	Словесний	Робота з книгою	Відео-метод
Досліди, вправи, навчально-продуктивна праця	Ілюстрації, демонстрації, спостереження учнів	Пояснення, роз'яснення, розповідь, бесіда, інструктаж, лекція, дискусія, диспут	Читання,	Перегляд, навчання, вправи під контролем "електронного вчителя", контроль
			вивчення,	
			реферування,	
			швидкий	
			огляд,	
			циткування,	
			виклад,	
складання плану, конспектування				

Особливе місце у вивченні теми «Денні Лускокрилі» відіграють практичний та наочний методи. Практичний — це виготовлення колекцій метеликів, визначення їх систематичної приналежності школярами, під час даної роботи учасники знайомляться з їх морфологічними та екологічними особливостями.

При вивченні теорії, досить важливим є наочний метод, який дає учням можливість візуально запам'ятовувати різні деталі.

Отже, позакласна робота з біології дає можливість розвивати індивідуальні інтереси учнів, їхні здібності, нахили, розширювати кругозір, формувати стійкі потреби самостійно пізнавати, охороняти і примножувати навколишню природу.

Література

1. Захарова Т.Є Курсова робота з теорії та методики навчання біології / Т.Є.Захарова [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ua-referat.com>>Позакласний_викладання_біології.
2. Пономарева И.М., Соломин В.П., Сидельникова Г.Д. Общая методика обучения биологии. М.: Издательский центр «Академия», 2003.
3. Мороз І.В., Степанюк А.В. Загальна методика навчання біології / І.В.Мороз, А.В.Степанюк та інші. Київ.: Либідь — 2006.- 566с.